

Båtsmanstorpet

- Gryttje

Från 1600-talet och fram till 1901 fanns det i Sverige det som kallades indelningsverket. Ett system där personal inom armén fick sin lön grundad på naturhushållning. Som soldat kunde du som ersättning för dina tjänster få tilldelat ett torp för självhushållning och överskottet samlades in inom roten, soldatsidriktet, och såldes för kronans och statens räkning för finansiering av armén.

Det fanns antingen soldat/knekt-, ryttar- eller båtsmanstorpet. Efter kusten är det vanligast med båtsmanstorpet och i Gnarps socken fanns det på sin tid 24 stycken.

För att utveckla hembygdsården och samla fler typer av byggnader planerades vid årsmötet 1944 att föreningen skulle köpa ett båtsmanstorpet och flytta upp det till Bersberget. Tyvärr föll det första förslaget på inköp av ett torp, då det hunnit säljas till andra som rivit det och använt det som ved. Men i slutet av 40-talet fick förening tillfälle att köpa en båtsmansgård, i Gryttje, som var i ursprungligt skick.

Den sista båtsmannen som bodde på torpet var Per Karlsson-Byman (f.1859-d.1942) med makan Maria (f.1859-d.1950). Vi 20 års ålder började Per Karlsson-Byman tjänstgöra som båtsman fram till dess att båtsmannainstitutionen avskaffades 10 år senare. Namnet Byman var inte Per Karlssons ursprungliga namn, utan det fick ha överta av sin företrädare. Då det var stadgat om en minst 20-årig tjänstgöringsperiod för att erhålla pension från armén var Karlsson tvungen att söka sig annat arbete. Så under nära 30 år var han verksam som lantbrevbärare på postlinjen Gnarp-Gårdsjön-Åsnorrbodarna. Den första tiden var det att till fots gå sträckan eller åka skidor på vintern. Sedemera kunde ha sköta sitt uppdrag på cykel.

Det var inte bara som lantbrevbärare Per Karlsson gjorde sig en profil, 1892 grundade han Frälsningsarmén i Gnarp. Där var han verksam fram till sin död 1942.

1950 plockas båtsmanstorpet ned i Gryttje och fraktas upp till Bersberget för att sedan stå färdigt året efter. 1952 kommer den vidhängda logen på plats. Ursprungligen var logen byggd framåt gårdstunet, men på grund av platsbrist var man tvungen att vända den åt andra hållet.

Ett båtsmanstop likt övriga skulle enligt stadgan vara 8 x 4 meter och sju stockar högt (ca 2 meter). Det var en bestämmelse inom armén för att alla soldater skulle få likvärdiga bostäder. Därför har de flesta soldattorpet samma grundplan, men många har utökats och förbättrats av sina rotebönder och/eller "hyresgäster". Många av de gamla soldattorpen finns kvar efter att indelningsverket upphörde 1901 och används i dag mest som sommartorp.

Båtsmanstorpet